

Justitiedepartementet

25 juni 2025

Dnr: Ju2025/00812

**YTTRANDE ÖVER BETÄNKANDET SKÄRPSTA OCH TYDLIGARE KRAV PÅ
VANDEL FÖR UPPHÅLLSTILLSTÅND (SOU 2025:33)**

Inledning och sammanfattning

Utredningen har som syfte att utvisa fler utlänningar ur landet på grund av deras levnadssätt och även av andra skäl. Inriktningen i både uppdraget och utredningen är därmed att färre personer som kommer från andra länder ska kunna stanna i landet. Huruvida detta är nödvändigt, viktigt eller lämpligt ingår inte i utredningens uppdrag att bedöma eller analysera. Uppdraget beskrivs bland annat som en översyn av lagstiftning “i syfte att åstadkomma en skärpt reglering som gör det möjligt att avlägsna fler utlänningar ur Sverige än idag på grund av brister i levnadssättet”¹.

Vi delar inte denna utgångspunkt. Migration bidrar på många sätt till samhället och att avlägsna fler utlänningar ur landet bör inte vara ett självändamål. Särskilt inte när det riskerar att ske till priset av rättssäkerhet, likhet inför lagen, yttrande- och demonstrationsfrihet. För att genomföra den sortens svepande reformer som utredningen föreslår, bör det alltid finnas en djupgående utredning av behovet av reformen. Utredningsuppdraget har i detta fall inte varit tillräckligt öppet och analyserande gällande vare sig behovet eller konsekvenserna av förslaget i den utsträckning som vore rimligt sett till omfattningen av de föreslagna förändringarna.

Mer konkret har utredningens uppdrag varit att analysera och föreslå:

- Hur möjligheterna att neka och återkalla uppehållstillstånd på grund av brister i levnadssättet (vandeln) kan utökas.
- Hur möjligheterna att på grund av brister i levnadssättet avvisa vissa utlänningar som saknar uppehållstillstånd kan utökas.
- Hur möjligheterna till återkallelse av uppehållstillstånd på ett ändamålsenligt sätt kan utvidgas även av andra skäl än brister i levnadssättet, i syftet att möjliggöra återkallelse i fler fall.

- Hur berörda myndigheter kan få ökad tillgång till information för att möjliggöra fler beslut om att dels neka och återkalla uppehållstillstånd, dels avvisa en utlännings som saknar uppehållstillstånd.

Utredningen levererar förslag på åtgärder på alla dessa områden. Vi avstyrker samtliga förslag, i deras föreslagna utformning. När det gäller utökade möjligheter att neka och återkalla uppehållstillstånd samt att avvisa fler personer är de huvudsakliga anledningarna till att vi avstyrker att förslaget brister i rättssäkerhet, minskar likheten inför lagen för olika grupper som bor i Sverige och bidrar till ökad repression i det svenska samhället vilket riskerar att urholka våra demokratiska rättigheter. Utöver dessa skäl är våra invändningar mot ökat informationsutbyte att förslagen liknar angiveri och utgör verktyg för ökad repression i samhället, vilket inte ingår i de utpekade myndigheternas kärnuppgifter (och riskerar att direkt skada deras uppdrag) samt i många fall skulle vara ofinansierade extra pålagor i redan pressade verksamheter.

Begreppet vandel

Utredningen föreslår att begreppet vandel återinförs i lagstiftningen. Vandel ska då förstås som att man lever på ett hederligt och skötsamt sätt. Dessa tre begrepp, “vandel”, “hederligt”, “skötsamt” är samtliga luddiga och svårtydda. Trots att utredningen strävar efter att det enbart ska röra sig om objektivt konstaterbara fakta kvarstår otydligheter. En del av den otydligheten grundar sig i att definitionen av att leva på ett hederligt och skötsamt sätt innefattar “att utlänningsen ska följa gällande författningar samt i Sverige verkställbara avgöranden och andra beslut av domstolar och myndigheter”. Dessa fyra aspekter (1) att följa gällande författningar, (2) att följa i Sverige verkställbara avgöranden, (3) att följa andra beslut av domstolar och (4) att följa andra beslut av myndigheter, omfattar allt från grova brott (som endast utförs av en mindre grupp gärningspersoner) till mindre förseelser av ett slag som en mycket stor grupp människor vid något tillfälle kan utföra, med eller utan avsikt att göra fel.

Det ovanstående är de uttryck som föreslås införas i lagstiftningen. Hur dessa sedan ska tolkas är oklart enligt utredningen som föreslår en vidsträckt tolkning. Till exempel föreslår utredningen att bristande vandel, utöver olika nivåer av brottslighet (från ringa till grov) även kan vara beteenden som samhället i övrigt motverkar. I den föreslagna lagtexten varken definieras eller avgränsas “bristande vandel” utöver vad som står ovan. Tolkningen föreslås istället göras genom framväxande praxis i Migrationsöverdomstolen. Det gör också att informationsutbytet åtminstone initialt kan innehålla ett mycket brett spann av uppgifter, sett utifrån vad som kan anses vara relevant av Migrationsverket när de ska göra vandelsprövningar.

Det är viktigt att notera att det i relativt stor utsträckning förekommer begreppsglidningar kring begreppet vandel i utredningen. Till exempel menar man:

Att en utlänning inte visar respekt för över tid gällande svenska värderingar och handlingssätt ser vi som en omständighet av betydelse vid bedömningen av hans eller hennesandel. Det som närmast avses här är ett sådant handlande, som även om det utfördes av en svensk medborgare, skulle anses vara en bristande respekt för de grundläggande värderingar och principer som utgör det svenska statsskickets grunder. Med utgångspunkt i att våra av riksdagen och regeringen beslutade författningar ska anses vara grundade på svenska värderingar och handlingssätt blir utlänningens efterföljd av i Sverige tillämpliga författningar en objektivt tydlig konstaterbar omständighet för bland annat en sådan vandelsprövning.²

Glidningen sker mellan uttalanden som är så pass breda att det går långt bortom objektiva fakta och istället närmar sig djupt omtvistade föreställningar om vad det är att vara skötsam, utifrån den nationalistiska idén om “svenska värderingar och handlingssätt”³. Sedan leds resonemanget från detta breda och oformliga tankegodis till “beslutade författningar”⁴, som på inget sätt kan sägas matcha någon definition av *svenska värderingar*. Att det genomgående i utredningen förekommer den här sortens glidningar, i kombination med att det inte sker någon tydlig och rättssäker avgränsning av vandelsbegreppet i lagtexten (vilket sannolikt innebär att förarbetena kommer få mycket stor betydelse), gör det svårt att se hur tillämpningen av den föreslagna lagstiftningen ska kunna vara rättssäker.

Ringa brott

Utredningen föreslår att alla brott som ger fängelsestraff ska förstås som bristandeandel och utgöra skäl för att återkalla eller neka uppehållstillstånd.

Kortast möjliga fängelsestraff i Sverige är 14 dagar. Brott som kan innebära korta perioder av fängelse är till exempel snatteri eller skadegörelse i form av klotter.

Även civil olydnad kan ge korta fängelsestraff. Civil olydnad är fredliga, ickevåldsbaserade former av aktivism där man går emot rådande lagstiftning eller myndighetsbeslut. Enligt definitionen av civil olydnad ingår det också att man tar sitt straff för aktionen. Brott som den som genomför civil olydnad kan dömas till är bland annat egenmäktigt förfarande, ohörsamhet mot ordningsmakten och sabotage. Under de senaste åren har vi sett en utveckling där aktivister som genomfört civil olydnad åtalas för grövre brott än tidigare (exempelvis att något som tidigare ansetts vara ohörsamhet mot ordningsmakten istället tolkas som sabotage).⁵ Risken för att fredliga aktivister som använder sig av civil olydnad döms till fängelse istället för böter ökar därmed, utan att

själva agerandet från aktivisten förändrats. FN har redan uttryckt oro över de hårda straffen mot klimataktivister i Sverige.⁶ Det här är också en del av en internationell utveckling med ökad repression, även i demokratiska länder, riktad mot klimataktivister. Till exempel börjar lagar som stiftats för att hantera olika situationer i samband med krig istället tillämpas på civil olydnad.⁷

Civil olydnad har genom historien använts av många rörelser som idag i allmänhet anses vara hedervärda och välmotiverade, som suffragetternas kamp för kvinnlig röst, svensk arbetarrörelse på den tiden det var olagligt att strejka, Gandhis kamp för Indiens självständighet och medborgarrättsrörelsen i USA. Även idag används denna metod av en bred uppsättning sociala rörelser.

Om utredningens förslag genomförs skulle konsekvenserna för fredlig aktivism i form av civil olydnad för personer som inte är EU-medborgare kunna blir mycket allvarliga. Långt mer allvarliga än för personer med medborgarskap i Sverige eller övriga EU.⁸

Allvaret i situationen förstärks ytterligare av att även brott som endast ger böter som straff ska anses vara bristande vandel om det är ett återfall. Enstaka brott som endast ger böter ska också kunna ingå i en samlad bedömning i en vandelsprövning.

Exempel på brott som ger böter är fortkörning, att köra med dubbdäck på sommaren och att inte ha korrekt uppsättning lampor, reflexer eller ringklocka på cykeln. Även civil olydnad leder ofta till just böter som påföljd.

Det finns också ett politiskt tryck från vissa håll i samhället att straffen för olika brott ska skärpas (trots att detta i många fall går emot forskningens rekommendationer för effektiva åtgärder för att minska brottslighet). Det är inte sällan just mindre allvarliga brott som föreslås leda till högre straff. Det har även kommit politiska uttalanden om att aktivister som utför civil olydnad bör få strängare straff eller till och med likställas med terrorister, en tydlig markör för en auktoritär riktning på politiken. Givet detta läge bör man också beakta att det är politiken som äger frågan om straffskalan för olika brott och även möjligheten att skapa nya brottsrubriceringar.⁹

Självklart bör inte personer som begår brott förbli ostraffade, men vi har redan idag straffskalor, som i huvudsak (med klart färre undantag än vad som föreslås i utredningen) får samma konsekvenser för den som är medborgare och den som kommit hit från ett annat land. Det vill säga, lagstiftning som innebär likhet inför lagen som en generell princip. Ringa brott bör inte leda till böter (eller 14 dagars fängelse) för vissa och utvisning, med allt vad det innebär, för andra. Vi vill med alla medel motverka ett samhälle där stora grupper i samhället måste leva med en konstant rädsla för att begå minsta lilla förseelse eller ens överhuvudtaget komma i kontakt med rättsväsendet.

Beteenden som samhället i övrigt motverkar

Begreppet vandel, ska utöver domar för olika brott, även omfatta beteenden som samhället i övrigt motverkar, det kan vara “exempelvis [...] klara fall av ovilja att betala sina skulder, missbruk av välfärdssystemet eller annan bristande regelefterlevnad. Det kan också vara fall där utlänningen har ett nära samröre med eller deltar i kriminella nätverk eller våldsbejakande organisationer.”¹⁰ Detta anses vara uttryck för att en utlänning inte rättar sig efter svenska lagar, vilket tolkas som att personen inte rättar sig efter grundläggande svenska värderingar och handlingssätt.

Ovilja att betala sina skulder och missbruk av välfärdssystemet kan omfatta många skilda olika nivåer av skuldsättning eller missbruk av välfärdssystemet. Uttrycket “annan bristande regelefterlevnad”, öppnar upp för mycket breda tolkningar. Att ha ett nära samröre med kriminella nätverk eller våldsbejakande organisationer, lägger också stor vikt vid hur “nära samröre” ska tolkas (att sådana bedömningar är komplicerade ses bland annat i säkerhetsprövningar).

Yttranden som ska kunna utgöra bristande vandel

Bristande vandel kan också bestå av yttranden. Den här var bland de aspekter som fick mest kritik när utredningens uppdrag inledningsvis beskrevs av politiker. Det liggande förslaget är att endast straffbara yttranden ska kunna ingå i en vandelsprövning, för att det inte ska bli alltför godtyckligt eller begränsa yttrandefriheten i alltför hög utsträckning. Samtidigt framgår inte denna begränsning i den föreslagna lagtexten, så även här kommer rättspraxis få en avgörande betydelse.

Vad som är ett straffbart yttrande är liksom i fråga om andra brott något som utökas eller begränsas av politiken. Även här finns en utveckling och ett tryck för att bredda vad som är straffbara yttranden. Inom kort införs förolämpning mot tjänsteman som brott under allmänt åtal. Syftet är att skydda offentliganställda från trakasserier som kan påverka dem i deras tjänsteutövning. Vi vet att det finns ett allvarligt samhällsproblem med hat, hot och våld riktat mot offentliga tjänstemän och lagen i sig kan vara ett steg i rätt riktning för skydd av offentliganställda tjänstemän. Men det måste vara med likhet inför lagen för alla som befinner sig i Sverige, så att inte vissa måste vara mer rädda än andra i interaktionen med myndigheter. Det gynnar inte de samhällsuppdrag som de offentliga tjänstemännen ska utföra, om riskerna förknippade med kontakt med myndigheter upplevs vara livsomstörtande. Det här är också grupper som i stor utsträckning redan riskerar att bemötas på ett hårdare sätt på grund av rasistiska attityder i samhället. Det vill säga, det kan redan finnas ett problem med en kanske till viss del befogad brist på tillit till myndigheterna.

Allmän ordning och säkerhet eller allmän ordning *eller* säkerhet

Ett förslag som riktas in på en mycket bred uppsättning uppehållstillstånd¹¹ är att ändra de skrivningar i lagen som tidigare gjorde det möjligt att neka eller återkalla uppehållstillstånd på grund av agerande som utgör ett hot mot allmän ordning *och* säkerhet till att gälla allmän ordning *eller* säkerhet. Ibland är formuleringar ännu mer lösa, till exempel *med hänsyn till* allmän ordning eller säkerhet.

Det här är ytterligare ett sätt att bredda och utöka möjligheterna att neka eller återkalla uppehållstillstånd. Ändringen är ett sätt att anpassa svensk lagstiftning till EU-lagstiftning, men formuleringen utgår också från ambitionen att Sverige ska ligga på EU:s lägsta möjliga nivå när det gäller migration. Utredningen lyfter att det finns ett visst, om än begränsat utrymme, för egna nationella tolkningar.¹² I den mån det är möjligt sett till våra åtaganden gentemot EU, menar vi att den nuvarande, mer tydliga och avgränsade formuleringen är att föredra. Särskilt då ett hot eller en risk för eller hänsyn till allmän ordning riskerar att tolkas mycket brett utan det åtföljande kopplingen till att det också måste vara något som påverkar säkerheten.

Återkallande av uppehållstillstånd på grund av andra skäl än vandel

Utredningen föreslår att om någon annan än utlänningen själv medvetet lämnat oriktiga uppgifter eller förtigit omständigheter som varit av betydelse för beviljandet av uppehållstillståndet, ska tillståndet kunna återkallas.¹³ Det här är rättsosäkert. Utlänningen rör inte över detta, men kan ändå straffas för det genom återkallat uppehållstillstånd.

Det kan till exempel röra sig om en arbetsgivare (eller en hyresvärd) som medvetet lämnat oriktiga uppgifter eller undanhållit något. Det här skapar risker för ökad exploatering och arbetslivskriminalitet. Den utlänning som arbetar är helt i händerna på sin arbetsgivare för att få behålla sitt uppehållstillstånd, eftersom det beviljade uppehållstillståndet blir en hållhake.

På det här området finns redan en omfattande problematik som inte kan hänföras till utlänningen själv, utan till oseriösa och kriminella arbetsgivare. Att straffa den som utsätts för detta är inte rimligt.

Sammantagna kommentarer till verktygen för att avlägsna fler utlänningar

Som vi slog fast inledningsvis, delar vi inte bilden att det är ett självändamål att avlägsna fler utlänningar ur landet. Utredningen ger inte heller något reellt underlag till en diskussion om varför detta skulle vara positivt.

Det verktyg som utredningen föreslår för att uppnå sitt syfte uppfyller inte heller de krav som bör ställas på rättssäkerhet, värnande om våra demokratiska rättigheter och

proportionalitet mellan problemet som ska lösas och de negativa konsekvenserna av den föreslagna lösningen.

Effekterna av förslaget riskerar också att bli minskad tillit till statliga och kommunala myndigheter, ett större skuggsamhälle och ett ökat antal papperslösa personer. Detta eftersom det på svaga grunder kan komma att återkallas uppehållstillstånd även för personer med starka anknytningar både ekonomiskt och socialt till Sverige.

Utökat informationsutbyte

I allmänhet

Utredningen föreslår ett utökat informationsutbyte, en allmän uppgiftsskyldighet. På begäran av Migrationsverket ska en mycket omfattande uppsättning uppgifter lämnas över från andra myndigheter, både statliga och kommunala.

Även om detta kan verka smidigt och effektivt, så finns det starka skäl till att uppgifter generellt sett inte delas på det här sättet i nuläget. Personlig integritet ska inte kränkas lättvindigt, den är skyddad av både EU och svensk grundlag. Ökad personuppgiftsbehandling bör vara tydligt begränsad och ställa mycket höga krav på de som hanterar uppgifterna. Om det ska ske ingrepp i den personliga integriteten, särskilt när det gäller känsliga personuppgifter, så måste det vara i proportion till syftet med att sprida uppgiften, vilket vi anser att det inte gör i detta fall. Här finns i stället en ökad risk för kartläggning av enskilda på detaljnivå. Vissa delar av utredningen skulle kunna läsas som att myndighetsutövning är ett så pass viktigt allmänintresse att även mycket stora ingrepp i den personliga integriteten generellt är motiverade på många områden, i relation till ett stort antal myndigheter, vilket vore en olycklig utveckling. Utredningen menar att målet med en reglerad invandring är så pass viktigt att det trumfar den personliga integriteten och att informationsbehovet hos Migrationsverket då kan anses vara proportionerligt.¹⁴ Vi håller inte med. Redan idag har vi en reglerad invandring. Motsatsen till reglerad invandring, det vill säga fri invandring, är ett läge vi ligger mycket långt ifrån med nu rådande regelverk och bör alltså inte innebära en tillräcklig motivering till ökade ingrepp i den personliga integriteten.

Förslaget om utökat informationsutbyte går också bortom det behov som Migrationsverket har i nuläget, i och med att vandelsprövning riskerar att göra helt nya uppgifter ”relevanta” för ärenden rörande uppehållstillstånd. Antalet myndigheter som får en allmän uppgiftsskyldighet kommer också utökas. Det handlar alltså om fler uppgifter, från fler aktörer än i nuläget, en breddning på alla sätt av personuppgiftshantering och kartläggning av individer. Utredningen väljer också bort alternativet att specificera vilka uppgifter det kommer röra sig om, från vilka aktörer, trots att detta skulle ligga ”i intresset för att skydda den personliga integriteten att det är tydligt vilka uppgifter som får lämnas ut till och från vilken aktör.”¹⁵ Man väljer i stället att föreslå att bestämmelsen berör alla ”uppgifter som i det enskilda fallet bedöms behövas för handläggning”¹⁶ samt hänvisa till rättsutveckling och praxisbildning i domstolarna för eventuella begränsningar av uppgiftsskyldighet.¹⁷

Att det skulle finnas ett samhällsproblem av motsvarande proportion för att motivera dessa ingrepp i den personliga integriteten är inget som bevisas eller ens i någon större utsträckning berörs i utredningen, i och med att detta ligger utanför uppdraget. Resonemanget är i stället att regeringen har ett mål att avlägsna fler utlänningar, det kan göras via vandelsprövning och ett antal andra verktyg, för att detta ska fungera behövs omfattande uppgifter från olika myndigheter, därmed behövs en allmän uppgiftsskyldighet. Ingenstans här framkommer ett samhällsproblem av en sådan omfattning att den här kränkningen av den personliga integriteten skulle vara motiverad.

För högskolorna

Högskolorna ska få en allmän uppgiftsskyldighet. Lärosätena ska på begäran lämna ut uppgifter som behövs för handläggning på Migrationsverket. Innan uppgift lämnas över till Migrationsverket ska det göras en intresseavvägning, men utredningen lutar åt att det generellt inte ska vara något problem att lämna över uppgifter.¹⁸

De uppgifter som omnämns i utredningen går bortom vad som föreslås i Ds 2024:31, Bättre migrationsrättsliga regler för forskare och studenter, eftersom de uppgifterna nu föreslås omfatta information av relevans i en vandelsbedömning, med vaga gränser för vad som kan ingå där.¹⁹

Fyra rektorer har redan i förväg, efter kontakt med utredningen, lyft att vandelsbegreppet riskerar att göra regler för att stanna i Sverige mer oklara och mindre rättssäkra (tvärs emot vad som är önskvärt) och väcka oro hos internationella studenter och forskare.²⁰

Internationalisering är sedan länge ett uttalat mål för våra lärosäten, både från politiskt håll och inom själva organisationen. Öppenhet gentemot omvärlden är en grundläggande förutsättning för högkvalitativ forskning. Det här kommer förslagen i utredningen att försvåra. Det gäller egentligen oavsett om högskolorna får en generell uppgiftsskyldighet eller inte, även om konsekvenserna kan väntas vara värre om själva lärosätet ska ange sina studenter och anställda för diverse förseelser. Det går inte att lägga sig på en migrationspolitisk miniminivå, med rättsosäkra vandelsprövningar och tänka att det inte kommer att påverka internationaliseringen negativt. Både för att en del personer kommer nekas eller bli av med sina uppehållstillstånd och för att en mycket större grupp människor sannolikt kommer bli avskräckta från att söka sig till Sverige eller att stanna kvar här om de redan kommit hit.

Sedan en tid tillbaka ligger andelen utländska doktorander till exempel runt 40 procent. Även bland andra kategorier av studenter och anställda finns stora andelar som kommer från andra länder. Den här sortens förändrade regelverk för migration riskerar alltså att ha genomgripande, och i det här fallet, negativa konsekvenser för lärosätena.

Universitet och högskolor ska producera forskning och undervisning samt samverka med det omgivande samhället. Att lämna ut information om våra studenter och anställda för att minska deras chanser att få stanna i landet, ingår inte i vårt kärnuppdrag och kommer att

kräva omfattande arbetsinsatser. Utredningen menar dessutom att detta kan ske inom ramen för nuvarande anslag, vilket inte är en rimlig slutsats. Tvärtom kommer dessa uppgifter i sådana fall utföras på bekostnad av kärnuppdraget alternativt en orimlig ökning av arbetsbelastningen för de anställda.

Lärosätena behöver hantera stora mängder uppgifter om enskilda för att kunna fullgöra sitt uppdrag, men att agera övervakningsorgan i migrationsärenden hör inte till dessa uppdrag, utan riskerar tvärtom att skada de mål som är satta för lärosätena verksamhet.

En skärpt reglering i Sverige, med avsikt att avlägsna fler utlänningar på grund av brister i levnadssättet, påminner starkt om de åtgärder som nu genomförs i USA, där Donald Trump-administrationen planerar att tillfälligt stoppa utfärdandet av nya visum för utländska studenter och utöka granskningen av deras aktiviteter på sociala medier. Detta skapar rädsla och oro för övervakning och begränsad yttrandefrihet. Samtidigt som Sverige vill öppna sig för utländska forskare, sänder vi en signal som driver oss i motsatt inriktning, och kan innebära att färre vill komma hit.

Analysen av samhällsekonomiska konsekvenser

När det gäller förslagets samhällsekonomiska konsekvenser är perspektivet snävt. Vad de personer som i framtiden riskerar att utvisas bidrar med till dagens samhälle och samhällsekonomi ingår inte i analysen. Det gör däremot de eventuella kostnader som potentiellt skulle kunna vara förknippade med deras kvarvarande i landet. Analysen är därmed ensidig. Det går därför inte att bedöma förslagets samhällsekonomiska konsekvenser bortom ökade eller minskade kostnader för de direkt berörda myndigheterna. Att Sverige till exempel riskerar att utvisa personer i arbetsför ålder för mindre förseelser ingår inte i analysen. Inte heller de avskräckande effekterna där färre personer från utlandet kommer att söka sig till Sverige eller vara villiga att stanna i Sverige om de redan befinner sig här. Det inkluderar även högt kvalificerade personer med spetskompetens. Eftersom förslagen omfattar olika typer av uppehållstillstånd rör det sig om en stor och mångfacetterad grupp människor som befinner sig i Sverige eller kan komma att söka sig hit av en mängd olika anledningar. I stor utsträckning är förslagen inriktade på personer som har kommit hit för att studera eller arbeta från länder utanför EES. Personer från EES-länder och personer som fått uppehållstillstånd på grund av internationella åtaganden berörs i mindre utsträckning.²¹

Den sammantagna bilden av en mer repressiv stat

Det har också på senare tid kommit en rad utredningar som föreslår striktare krav för att utlänningar ska få vistas i Sverige och utökat informationsutbyte mellan myndighet (samt i vissa fall ökad informationsinsamling) i syfte att färre ska kunna stanna i landet. Utredningarna rör delvis olika grupper och samhällssektorer, men de har alla närbesläktade inslag. Det är utöver vandelsutredningen även utredningen om den så kallade angiverilagen

(SOU 2024:80, Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll) och Ds 2024:31, Bättre migrationsrättsliga regler för forskare och studenter (i de delar som rör studenter).

Den sammantagna bilden är en alltmer repressiv stat, med omfattande kartläggning av enskilda för att uppnå det uttalade syftet att avlägsna utlänningar. Vi vänder oss emot en sådan utveckling, som går emot själva de grundprinciper som universitet och högskolor verkar utifrån och hotar flera av våra mest grundläggande demokratiska rättigheter, såsom yttrandefrihet, föreningsfrihet och demonstrationsfrihet. Den bristande rättssäkerheten och en alltmer urholkad likhet inför lagen riskerar också att få svåröverskådliga konsekvenser för vårt samhälle, där människors rättigheter i allt högre grad ska avgöras av i vilken del av världen de är födda.

EvaLena Moser

Ordförande, Fackförbundet ST inom universitets- och högskoleområdet

Sandra Hellstrand

Styrelseledamot, Fackförbundet ST inom universitets- och högskoleområdet